

การจัดการองค์ความรู้
(Knowledge Management)
สายวิชาการประจำปีการศึกษา 2563
ด้านการวิจัย

คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

บทนำ

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หรือที่เรียกย่อๆ ว่า KM คือ เครื่องมือเพื่อใช้ในการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 3 ประการไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ บรรลุเป้าหมายของงาน บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยการจัดการให้มีการค้นพบความรู้ความชำนาญที่แฝงเร้นในตัวคน หาทางนำออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตกแต่งให้ง่ายต่อการใช้สอยและมีประโยชน์เพิ่มขึ้น มีการต่อยอดให้คงงามและใช้ได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและกาลเทศะยิ่งขึ้น มีความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมเกิดขึ้นจากการเอาความรู้ที่ไม่เหมือนกันมาเจอกัน หลักสำคัญของการจัดการความรู้ คือ กระบวนการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคน ในการดำเนินการจัดการความรู้มีบุคคลหรือคนสำคัญในหลากหลายบทบาทหลากหลายรูปแบบ ที่ต่างคนต่างทำหน้าที่ในบทบาทของตนเองให้ดีที่สุดแต่ต้องมีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการทำงานที่ดีและเหมาะสมที่สุด เพื่อให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างสวยงาม

กลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ในที่สุด

เนื่องด้วย คณะวิทยาศาสตร์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปี ในโครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก) ทำให้อาจารย์ของคณะวิทยาศาสตร์ ได้มีโอกาสเข้าไปทำงานในพื้นที่/ชุมชนมากขึ้น อาทิเช่น โครงการการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงปลอดภัย เพื่อสร้างรายได้ ลดรายจ่าย บ้านผาแดง ตำบลบ้านร้อง อำเภोगาว จังหวัดลำปาง , โครงการส่งเสริมกระบวนการเพาะเห็ดเพื่อลดต้นทุนและยกระดับรายได้ของกลุ่มเพาะเห็ดชุมชนบ้านผาแดง อำเภोगาว จังหวัดลำปาง , โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้จากการจักสานให้กับคนในชุมชนฐานรากบ้านสารภี ต.วังทอง อ.วังเหนือ จ.ลำปาง เป็นต้น โดยอาจารย์มีส่วนร่วมกับชุมชน ในการนำความรู้ไปช่วยพัฒนาหรือส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของชุมชน และเกิดการทำวิจัยเชิงพื้นที่ เมื่อมีการทำวิจัยเชิงพื้นที่มากขึ้น จึงได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการจัดการความรู้ด้านวิจัย ในหัวข้อเรื่อง “เทคนิคการทำวิจัยเชิงพื้นที่” ให้แก่อาจารย์และนักวิจัยของคณะวิทยาศาสตร์

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของอาจารย์และนักวิจัย
ของคณะวิทยาศาสตร์ รวมทั้งจากผู้มีประสบการณ์ในการทำ
วิจัยเชิงพื้นที่ ทำให้ได้ทราบแนวปฏิบัติที่ดีจากความรู้ทั้งที่มี
อยู่ในตัวบุคคล ทักษะของผู้มีประสบการณ์ตรง และแหล่ง
เรียนรู้อื่นๆ ตามประเด็นความรู้ อย่างน้อยครอบคลุมพันธกิจ
ด้านการผลิตบัณฑิตและด้านการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

กระบวนการ/ขั้นตอนการจัดการองค์ความรู้

คณะวิทยาศาสตร์มีขั้นตอนการจัดการองค์ความรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การบ่งชี้ความรู้ โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงาน
การจัดการองค์ความรู้ของคณะ และสำรวจความต้องการองค์
ความรู้ที่จะนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อกำหนดขอบเขต และ
เป้าหมาย KM

ขั้นที่ 2 การสร้างและแสวงหาความรู้ โดยการจัด
ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในคณะวิทยาศาสตร์

ขั้นที่ 3 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ โดยกำหนด
หมวดหมู่องค์ความรู้และเรียงเรียงเป็นลำดับ โดยคณะทำงาน
การจัดการความรู้คณะวิทยาศาสตร์

ขั้นที่ 4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้ โดย
คณะทำงานจัดการความรู้ในการจัดทำสรุปแนวปฏิบัติที่ดีทั้ง
ด้านการผลิตบัณฑิต และด้านการวิจัย

ขั้นที่ 5 การเข้าถึงความรู้ โดยการประชาสัมพันธ์องค์
ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านทางเวปไซด์ และ
ทาง Facebook คณะวิทยาศาสตร์

ขั้นที่ 6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการ
ถ่ายทอดประเด็นองค์ความรู้ที่ได้ให้กับบุคลากร ที่ร่วมกันสรุป
แนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ประโยชน์

ขั้นที่ 7 การเรียนรู้ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความรู้ที่ได้
จากแนวปฏิบัติที่ดีขยายผลโดยการเผยแพร่ผลงานที่ได้ไปยัง
หน่วยงานอื่นๆ พร้อมทั้งสรุปผลสัมฤทธิ์ เป็นลายลักษณ์อักษร
อย่างชัดเจน

การจัดการองค์ความรู้สายวิชาการ

จากการจัดกิจกรรมด้านการจัดการเรียนรู้สายวิชาการโดยดำเนินงานตามกระบวนการขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปเกี่ยวกับเทคนิคการทำวิจัยเชิงพื้นที่ ได้ดังนี้

1) การทำวิจัยเชิงพื้นที่หรืองานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่เป็นงานวิจัยที่เน้นการสร้างคำตอบให้กับการแก้ปัญหา กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม หรือด้านการเมือง ของคนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยการนำข้อมูลและความรู้ของอาจารย์หรือนักวิจัยไปดำเนินการควบคู่กับชุมชน

2) ในการเริ่มต้นการทำวิจัยเชิงพื้นที่ อาจารย์หรือนักวิจัยควรทำความเข้าใจอย่างแท้จริง ควรศึกษาบริบทของชุมชนให้ครบถ้วน และวิเคราะห์ความรู้ ความเชี่ยวชาญของตนเอง เพื่อนำไปใช้ในการทำวิจัยได้อย่างตรงเป้าหมาย

3) การหาโจทย์วิจัยต้องมาจากปัญหาของชุมชน และต้องทำเพื่อแก้ปัญหาให้กับชุมชนหรือพื้นที่นั้น

4) ในการเลือกชุมชน ควรเลือกชุมชนที่สามารถขยายความรู้ได้ หรือชุมชนที่เป็นเป้าหมายของมหาวิทยาลัย/แหล่งทุนวิจัย

5) การทำวิจัยเชิงพื้นที่ควรเริ่มต้นจากผู้นำชุมชนก่อน ซึ่งควรเป็นผู้นำโดยตำแหน่งหรือมีอำนาจตัดสินใจซึ่งจะช่วยดึงสมาชิกในชุมชนมาร่วมในงานวิจัยได้

6) ควรมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีการสร้างเครือข่ายของผู้ให้ข้อมูลในชุมชน รวมถึงควรมีวิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายและครบถ้วน

7) อาจารย์หรือนักวิจัยที่ต้องการเริ่มต้นทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ควรศึกษาข้อมูลหลายด้านเพื่อเตรียมการหรือศึกษาจากผู้มีประสบการณ์ หรือเริ่มต้นจากการทำงานวิจัยร่วม

8) งานวิจัยที่มีคุณภาพนอกจากเริ่มต้นจากชุมชนแล้ว นักวิจัยในแผนงานวิจัยที่ร่วมกันทำงานต้องมีการพูดคุยติดตามงานระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ และต้องมีทีมงานวิจัยที่ดี

รูปกิจกรรมการจัดการความรู้สายวิชาการ
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการประจำคณะวิทยาศาสตร์

คณะกรรมการอำนวยการ

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา

หัวหน้าสำนักงานเลขานุการ

จัดทำโดย

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี